

POROČILO

O IZVEDENIH AKTIVNOSTIH IZ AKCIJSKEGA NAČRTA DOSTOPNOSTI MESTNE OBČINE NOVA GORICA V LETU 2021

Nova Gorica, april 2022

UVOD

Mestna občina Nova Gorica se je vključila v projekt »Občina po meri invalidov« predvsem zaradi potrditve, da se aktivnosti na področju izboljšanja položaja invalidov v mestni občini odvijajo v pravo smer. V ta namen je mestna občina imenovala svet za invalide, pripravila analizo položaja invalidov v mestni občini in Akcijski načrt občine po meri invalidov 2012 – 2015. Pod budnim očesom Zveze delovnih invalidov Slovenije, smo leta 2012 listino tudi pridobili. S pridobitvijo listine, se je naše delo in oranje ledine na področju izboljšanja položaja invalidov šele začelo.

Izvajanje akcijskega načrta 2012-2015 je temeljilo na upoštevanju različnosti potreb občanov, načrtnemu razvijanju, vzpodbujanju in realizaciji dejavnosti ter ukrepov, ki so bistveno prispevali k večji kakovosti osebnega življenja vseh invalidov in njihovih družin. Ker se je z zaključkom izvajanja akcijskega načrta izkazalo, da je takšen načina dela in sodelovanja z invalidskimi organizacijami v lokalni skupnosti doprinesel k izboljšanju dela in življenja invalidov, smo se lotili izvajanja drugega Akcijskega načrta občine po meri invalidov 2016-2019. Občutno je bilo opaziti, da je izvajanje tega akcijskega načrta, ki je v sami miselnosti in delu na področju invalidske problematike v mestni občini, predvsem v povezavah med civilno družbo, javnimi zavodi, inštitucijami in občino, doprineslo pomembne rezultate. Utrdilo se je medsebojno sodelovanje invalidskih organizacij ter njihovo sodelovanje z ostalimi organi ter ustanovami v lokalni skupnosti. Vse večje je vključevanje invalidov in invalidskih organizacij k razpravam in delavnicam za pripravo strategij in dolgoročnih projektov lokalne skupnosti.

Ker je bilo na vseh področjih opaziti, da so invalidi vključeni v obravnavo različnih problematik z možnostjo konstruktivnega in enakopravnega prispevanja k življenju v lokalni skupnosti, smo se odločili, da na področju invalidov naredimo korak dlje in aktivnosti v okviru listine Občina po meri invalidov, usmerimo v pripravo strateškega dokumenta na področju dostopnosti. Strateški načrt dostopnosti Mestne občine Nova Gorica (v nadaljevanju SND), je bil sprejet 21.11.2019 in opredeljuje kako naj občina v bodoče rešuje težave z dostopnostjo do javnih ustanov in storitev za vse, ki imajo težave z dostopom do prostora, informacij in storitev (ne samo za invalide). SND sledi načelom, ki jih je občina prevzela s sodelovanjem v projektu Občina po meri invalidov.

Dostopnost do prostora vključuje Smernice za zagotavljanje dostopnosti na javnih površinah, ki so sprejete v Gradbenem zakonu, ki predvideva, da lahko občina, če se dogovori z invalidskimi organizacijami nekoliko zniža zahteve za dostopnost zunanjih javnih površin, ki so zapisane v zakonodaji. V zameno za znižanje nekaterih zahtev (kot je npr. nameščanje taktilnih oznak v vaseh in naseljih, kjer te niso potrebne), se občina zaveže, da bo namenjala določena sredstva odpravljanju ovir tam, kjer je to bolj nujno, ter vključevala invalidske organizacije v postopke projektiranja javnih površin tako, da bo mogoče najti dobre rešitve, primerne za vse uporabnike.

Dostop do informacij je za uspešno rabo javnih storitev in sodelovanje v procesih v družbi zelo pomemben in za ljudi z oviranostmi največkrat tudi zelo težaven. Dostopnost informacij povezuje različna področja, od informacijske tehnologije do oblikovanja proizvodov in načrtovanja prostora ter procesov, ki potekajo v njem. Tako je tema dostopnosti informacij neločljivo povezana z dostopnostjo prostora in dostopnostjo storitev. Težave z dostopom do informacij imajo predvsem ljudje z okvarami sluha in/ali vida ter ljudje z motnjami v duševnem razvoju, pa tudi ljudje z raznimi kognitivnimi okvarami, slabim spominom, motnjami branja, po poškodbi glave itd.

Pri zagotavljanju dostopnosti do storitev za ljudi z okvarami vida in/ali sluha ter ljudi z motnjo v duševnem razvoju je predvsem pomembno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih, ki stopajo v stik s strankami. Dostopnost storitev pomeni tudi spodbujanje razvoja in zagotavljanje kontinuiranega izvajanja programov in storitev s področij športa in rekreacije, kulture, vzgoje in izobraževanja ter zdravja, socialnega varstva in zaposlovanje za aktivno vključevanje oseb z oviranostmi v vsakdanje življenje lokalne skupnosti.

Mestna občina se je s sprejemom SND zavezala, da bo pripravila akcijski načrt izvajanja ukrepov iz SND za prihodnja štiri leta. Akcijski načrt dostopnosti je bil na mestnem svetu Mestne občine Nova Gorica potrjen 11.3.2021 in velja za obdobje 2021-2024. Na seji 20.5.2021 se je Mestni svet seznanil o izvedenih aktivnostih v letu 2020.

Poročilo o izvedenih aktivnostih iz Akcijskega načrta dostopnosti Mestne občine Nova Gorica v letu 2021 je nastalo v sodelovanju vseh občinskih služb, javnih zavodov katerih ustanoviteljica je Mestna občina Nova Gorica in invalidskih organizacij. Poročilo je sestavljeno iz treh poglavij: dostopnost do prostora, dostopnost do informacij ter dostopnost do storitev.

1. POGLAVJE: DOSTOPNOST DO PROSTORA

DOSTOPNOST PROSTORA: Poglavje se nanaša na vse t.i. posege v prostor, ki jih izvaja Mestna občina Nova Gorica (vključno z vsemi organi in javnimi podjetji, katerih (so)-ustanoviteljica je) in koncesionarji, katerim je Mestna občina prenesla s koncesijo določene naloge. Najprej so opisani postopki oziroma aktivnosti, ki jih morajo izvesti nosilci posameznih nalog na področju prostora, da zagotovijo skladnost posegov s SND MONG ter posebna orodja, ki jih pri tem lahko uporabljajo.

Posege v prostor v tem poglavju delimo na:

1. TRAJNE POSEGE (novogradnje, rekonstrukcije, vzdrževalna dela, odstranitev objekta, spremembe namembnosti)
2. ZAČASNE UREDITVE (preusmeritve prometa v času zapore ceste, izdaja dovoljenj za posebne rabe prostora, začasne ureditve v času trajanja prireditev)
3. OPREMLJANJE PROSTOROV IN SELITVE (opremljanje prostorov v javni rabi, selitve javnih storitev v druge lastne ali najemniške prostore)

V nadaljevanju so predstavljene izvedene aktivnosti v letu 2021.

Aktivnosti Mestne občine Nova Gorica

Uredili smo prostore v Xcentru z zamenjavo dvigala, ki je prilagojeno tudi vsem skupinam gibalno oviranih oseb, prenovljeni so bili sanitarni prostori z ureditvijo sanitarij za invalide.

Uredili smo taktilne oznake na Kidričevi ulici na območju med mestno hišo in Bevkovim trgom ter Centrom trajnostne mobilnosti v Novi Gorici.

Uredili smo taktilne oznake na Vojkovi cesti od križišča z ulico Milojke Štrukelj do križišča z Ulico XXX. divizije, vključno s križiščem z ulico XXX. divizije ter avtobusnim postajališčem na Vojkovi cesti.

Postavili smo klančino za dostop do Centra za obiskovalce Sabotin – Park miru.

Uredili smo večnamensko športno igrišče – igrišče za mlade in stare na Gradišču nad Prvačino z urejeno asfaltirano potjo, ki omogoča dostop do igrišča tudi gibalno oviranim osebam.

Izvedli smo rekonstrukcijo Delpinove ulice od Erjavčeve ulice do Prešernove ulice, dolžine cca 240 m, v okviru katere so bile urejene oznake za slepe in slabovidne na območju južnega dela križišča Delpinova – Erjavčeva (območje priključevanja Delpinove ulice) in na odseku Delpinove ulice od Erjavčeve do Prešernove – čepaste in linijske taktilne poti.

Uredili smo južno športno pot ob Kornu, ki je omogočila povezave delov mesta z obrobjem, sprehajalno pot in del za mešan promet (s kolesarskim), pri čemer so bili upoštevani ukrepi za gibalno ovirane in za slepe in slabovidne – taktilne oznake, vizuelne komunikacije.

Uredili smo Skupnostni center Nova Gorica, kjer so bili upoštevani ukrepi za gibalno ovirane in za slepe in slabovidne – novo dvigalo s tipkami z brailovo pisavo, rampe za invalide, sanitarije za invalide.

V okviru večjih vzdrževalnih del v mestu je bila pri obnovi pločnika med Rutarjevo 6 in 8 ustrezno prilagojena višina ob prehodu na vozišče oziroma prehod in znižan pločnik ob prehodu na vozišče pri urejanju parkirišča ob Rutarjevi ulici 4.

Izdelana je bila PZI dokumentacija za dograditev javne razsvetljave na območju Cankarjevega naselja (Ledine in pešpot med bloki Gradnikove in Cankarjeve ulice), sama izvedba projekta je po pridobitvi vseh potrebnih soglasij predvidena v letu 2022.

Aktivnosti ostalih javnih zavodov in nevladnih organizacij

V prostorih CSD Severna Primorska so bile v sodelovanju z Zavodom Dostop v mesecu juniju 2021 montirane taktilne oznake ter postavljene usmerjevalne table za invalide s senzornimi okvarami.

Stavba Goriške knjižnice Franceta Bevka v Novi Gorici je dostopna gibalno oviranim, saj jim omogoča dostop do stavbe s prilagojenim pločnikom, gibanje znotraj stavbe pa jim je omogočeno z dvigalom. Krajevne knjižnice, ki so v Mestni občini Nova Gorica, pa žal ne omogočajo dostopa za gibalno ovirane, saj so vse v nadstropjih in brez dvigal. Tudi vstop v bibliobus je gibalno oviranim onemogočen, saj je dvigalo že dalj časa v okvari, stroški za popravilo so visoki.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica je opravilo Pregled dostopnosti do javnih institucij v Novi Gorici ter posvet o ugotovitvah s predstavniki Mestne občine Nova Gorica. Sodelovali in svetovali so pri pregledu Delpinove ulice in Kidričeve ulice ter ureditvi dostopnosti na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Poleg tega so pristojni instituciji sporočali o potrebi nastavitve zvoka zvočnih semaforjev v središču Nove Gorice.

Društvo za pomoč osebam s posebnimi potrebami Stara Gora je za leto 2021 predvidelo preveritev dosedanjih predlogov ureditve dostopne ceste in pešpoti ter možnost spremembe prometnega režima in razširitve ceste do Stare gore (bolnica, VDC), zaradi povečanega obsega zdravstvenega in socialnega programa in s tem povečanega prometa in nato obravnavo na komisiji za dostopnost. Do realizacije ni prišlo in bodo aktivnosti prenesene v leto 2022.

2. POGLAVJE: DOSTOPNOST DO INFORMACIJ

DOSTOPNOST INFORMACIJ: Poglavje zajema postopke oziroma protokole, ki jih izvajalci oz. vodje projektov upoštevajo, z namenom, da bodo čim lažje in čim bolj učinkovito zagotovili izpolnjevanje zavez iz SND. Vodja projekta preveri, za kateri tip objekta/projekta/naloge gre in v skladu s tem izvede aktivnosti, predlagane v protokolu. Opisani so tudi ukrepi, ki pripomorejo k izboljšanju dostopa do informacij.

V nadaljevanju so predstavljene izvedene aktivnosti v letu 2021.

Koordinatorica invalidskega varstva na CSD Severna Primorska redno informira stranke glede uveljavljanju pravic na področju invalidskega varstva (t.i. info točka za invalide). Z namenom informiranja širše strokovne javnosti so bili v letu 2021 organizirani številni posveti s področja invalidskega varstva, ki so predstavljeni v 3. poglavju.

Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica se je leta 2017 lotila zahtevnega in obsežnega projekta celostne prenove signalizacije, s katero želijo knjižnico še bolj približati uporabnikom ter vzpodbuditi njihovo samostojnost pri uporabi knjižničnega gradiva in storitev. Nova signalizacija upošteva uporabnike s posebnimi potrebami, to je senzorno ovirane uporabnike z bralno napisovalnimi težavami (večji napisi, kontrasti, uporaba piktogramov, poravnave besedila, nebleščavost ...). Pri tem so upoštevali smernice in ugotovitve kolegice Polone Palčič v magistrskem delu: *Prilagoditev signalizacije v splošni knjižnici osebam z disleksijo* (2013). Signalizacijo sproti dopolnjujemo in prilagajamo trenutnim potrebam. Pripravili pa so tudi načrt prenove signalizacije v vseh krajevnih knjižnicah.

Mladinski center Nova Gorica je predvidel izdelavo novega urnika na vhodnih vratih. Urnik na vhodnih vratih je v skladu z grafično podobo centra, ni pa prilagojen za slepe in slabovidne.

JSDK nima prilagojenih informacij (splet, napisi, tiskovine) vsem ranljivim skupinam.

ZRSZ zagotavlja informacije osebno, po telefonu, na brezplačni telefonski številki Kontaktnega centra in spletnih straneh Zavod RS za zaposlovanje. Spletna stran omogoča povečavo pisave za lažjo berljivost slabovidnih.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica je CSD Severne Primorske svetovalo pri ureditvi informacijske točke CSD Severne Primorske ter Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici za ureditev ustreznih napisov v njihovih prostorih.

Mestna občina Nova Gorica je pričela s pripravo prilagoditev spletne strani Mestne občine Nova Gorica, kjer je sodelovalo tudi Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica.

Društvo gluhih in naglušnih Severne Primorske je kot vsako leto izdalo glasilo v katerem so zajeli aktivnosti društva in tudi opisali pravice (predvsem novosti), ki jih osebe z izgubo sluha lahko uveljavljajo. Za člane so izvajali mesečne okrogle mize, kjer so podajali aktualne informacije. V času, ko je bilo društvo zaradi ukrepov zaprto, so okrogle mize organizirali na daljavo.

Društvo PO-MOČ je vzpostavilo spletno stran in na ta način zagotovilo dostopnost do informacij, ki pomagajo ranljivim ciljnim skupinam. Hkrati spomnimo, da od leta 2014 deluje konzorcij javnih in nevladnih organizacij s področja sociale in zdravstva, ki združuje javne in nevladne organizacije s področja sociale in zdravstva. Tako je nastala mreža organizacij, ki skupaj rešuje največje stiske ranljivih ciljnih skupin s pomočjo skupne informacijske pisarne za področje sociale in zdravstva. Ta identificira potrebo uporabnika, naveže stik z institucijo, ki je pristojna za reševanje in usmeri uporabnika ter ga najavi pri delavki pristojne institucije. Iz konzorcija se je oblikovalo Društvo PO-MOČ, ki vodi skupno informacijsko pisarno in skrbi za redno informiranje vseh konzorcijskih partnerjev ter sodeluje pri skupnih ali posameznih promocijskih in ozaveščevalnih akcijah. V letu 2021 so nudili informacije in sodelovali pri reševanju stisk uporabnikov ter tako pomagali 110 uporabnikom.

Na celotni trasi tematske poti ob reki Vipavi, ki se vzpostavlja v okviru kohezijskega projekta VIPava in povezuje vse občine od izvira Vipave do italijanske meje, so bile izdelane in postavljene (razen v soteski Pekel, ker še ni zgrajena brv čez Vipavo) informacijske table opremljene s QR kodami prilagojene za slepe in slabovidne.

Z izdelavo PZI dokumentacije za ureditev 22 postajališč mestnega prometa je Mestna občina Nova Gorica pridobila tudi zasnovo tipskega avtobusnega postajališča.

V okviru projekta Grevislin je bilo zaključeno načrtovanje in začeta izvedba interpretacijske opreme za t. i. Infoteko Natura 2000 Grad Rihemberk.

Zaradi arhitekturnih značilnosti spomeniško zaščenega grajskega kompleksa novo urejeni prostori niso dostopni vsem kategorijam gibalno oviranim ljudem, je pa bila posvečena skrb za čim boljše dostopnost do informacij ostalim skupinam.

Vse predstavljene teme so interpretirane z naborom različnih, digitalnih in analognih interpretacijskih pripomočkov. Da bi bile vsebine čim lažje dojemljive, podajanje ne bazira samo na navajanju dejstev in informacij, pač tudi ustvarjanju vtisa in čustvenega odnosa obiskovalcev do obravnavanih tem. Grafika je jasna in enostavna, napisi z velikimi kontrasti. Kombinirane so slišne informacije, slikovne in tekstualne, ki jih je razmeroma malo. Video vsebine na velikih ekranih so bile dodatno opremljene s podnapisi za gluhe oziroma osebe s slabšim sluhom. Prostorji so opremljeni s sedali za počitek.

3. POGLAVJE: DOSTOPNOST DO STORITEV

DOSTOPNOST STORITEV: V tem delu so opredeljeni vsi ukrepi, ki pripomorejo k izboljšanju dostopnosti storitev. V skladu s SND MONG so ukrepi razdeljeni v sedem poglavij.

1. Ozaveščanje in informiranje javnosti o invalidski problematiki, usposabljanje strokovnega osebja

CSD Severna Primorska je izvedel:

- predavanje »Pravice otrok s posebnimi potrebami« za strokovne delavce na OŠ Kozara (april 2021)
- strokovni posvet s področja invalidskega varstva za predstavnike ZRSZ, ZPIZ ter invalidska podjetja (maj 2021)
- strokovni posvet s področja pravic oseb s posebnimi potrebami za VDCje in za šole OVI program (junij 2021)
- strokovni posvet za izvajalce Osebnih asistenc na območju Goriške regije »podpora osebne asistencije pri neodvisnem življenju« (oktober 2021)

V oktobru 2021 je na srečanju konzorcijskih partnerjev, na sedežu Društva PO MOČ, izvedel predavanje »varstvo invalidov in osebna asistenca«

Mladinski center Nova Gorica je v letu 2021 predvidel izobraževanje za zaposlene v zvezi s komunikacijo z invalidnimi osebami, ki pa ni bilo izvedeno. V letu 2021 so se zaposleni udeležili izobraževanja v zvezi s komunikacijo z osebami s težavami v duševnem zdravju.

Društvo gluhih in naglušnih severne Primorske je opravilo naslednje aktivnosti:

- Predstavitve gluhot in naglušnosti ob Mednarodnem dnevu gluhih v kiosku Mوبilet v Solkanu (23.9.2021)
- brezplačni začetni tečaj znakovnega jezika
- predstavitev gluhot in naglušnosti na Paradi učenja (15. 9. 2021)

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica je izvedlo usposabljanje za zaposlene OŠ Kozara za delo s slepimi in slabovidnimi učenci ter za zaposlene v Centru za krepitev zdravja Nova Gorica. Pripravili so promocijsko gradivo »Dostopno podeželje« in izdali promocijsko gradivo o slepoti in slabovidnosti »Umetnost življenja z okvaro vida«.

Na Mestni občini Nova Gorica je potekala novinarska konferenca o izdu izobraževalne knjige o slepoti in slabovidnosti »Misliš resno?«, ki jo je napisala Sonja Pungertnik (MDSSNG).

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih je vse leto informiralo v različnih medijih o potrebah slepih in slabovidnih ter na izpostavljenih dogodkih oziroma aktivnostih za slepe in slabovidne.

Društvo paraplegikov Severne Primorske je imelo ob dnevu invalidov intervju za Radiu Koper, aktivno so sodelovali z Zvezo paraplegikov Slovenije pri predstavitvi invalidske problematike.

Društvo PO-MOČ, ki ima trenutno 47 zaposlenih, redno izvaja 6 urno usposabljanje za svoje zaposlene. Usposabljanje je namenjeno spoznavanju različnih ranljivih skupin ter njihovih potreb in primerni komunikaciji z njimi. Hkrati zaposleni, ki delajo z različnimi ranljivimi ciljnimi skupinami, spoznajo pripomočke, ki jih posamezen uporabnik uporablja in se naučijo pravilnega rokovanja z njimi. V letu 2021 so izvedli 2 osnovni in eno nadaljevalno usposabljanje. Društvo PO-MOČ v okviru konzorcija javnih in nevladnih organizacij s področja sociale in zdravstva vodi skupno informacijsko pisarno, v okviru katere konzorcijski partnerji izvajajo različne aktivnosti namenjene ozaveščanju. Društvo PO-MOČ je sodelovalo pri pripravi vsakoletne prireditve, namenjene ozaveščanju o raku – Tek in hoja a upanje.

2. Zdravstveno varstvo in rehabilitacijski programi, skrb za zdravje

Varstveno delovni center Nova Gorica je sodeloval z Društvom Tačke pomagačke. Terapevtski pari obiskujejo tako uporabnike z motnjo v duševnem razvoju kot osebe po poškodbi glave, srečanja so potekala večkrat mesečno v enotah Goriški center ter Stara Gora.

Na Društvu gluhih in naglušnih Severne Primorske so za članice in člane pripravili predavanja s področja zdravstvene preventive in sicer:

- okrepimo imunski sistem – v sodelovanju z Vitalina Šempeter
- moj pogled na epidemijo koronavirusa (Biljana Dušič)
- pregovorimo o koronavirusu – pogovor z Markom Vudragom
- predavanje o očeh (Tanja Giuliatti Davinič)
- zelišča za krepitev imunskega sistema (Zeliščni center)

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica je izvajalo osebo asistenco po Zakonu o osebni asistenci. Organizirali so preventivne zdravstvene delavnice, ki jih je izvedel Center za krepitev zdravja Nova Gorica.

Društvo paraplegikov Severne Primorske je za člane organiziralo različne rehabilitacijske programe kot so masaže, razgibavanja, plavanje. Organizirali so tudi predavanje o zdravem načinu življenja in merjenju krvnega tlaka, holesterola in sladkorja v krvi ter o medicinsko-tehničnih pripomočkih. Organizirali so prevoze na obnovitveno rehabilitacijo, članom pa so omogočili letovanje v društvenih počitniških kapacitetah.

Društvo PO-MOČ izvaja osebno asistenco 22 uporabnikom in trenutno zaposluje 45 osebnih asistentov, strokovno vodjo za osebno asistenco in usklajevalko. Z izvajanjem osebne asistencije omogočajo uporabnikom, ki jim ni potrebno v institucijo, tudi izboljšanje zdravstvenega stanja, saj jih spremljajo na preglede k zdravniku, skrbijo, da dobijo vse potrebne pripomočke, uredijo specialistične preglede in jih tja tudi spremljajo.

Severnoprimorsko društvo za cerebralno paralizo je v letu 2021 organiziralo dve zdravstveno terapevtski koloniji za otroke, mladostnike, njihove družine s pomočjo terapevtov in spremljevalcev. Eno kolonijo so izvedli na morju, drugo v toplicah. Skozi celo leto so izvajali terapevtsko jahanje, ki je pomemben dejavnik rehabilitacije pri vseh starostnih članov društva.

3. Strokovno – podporne službe in pripomočki

V Varstveno delovnem centru Nova Gorica so v letu 2021 zaključili drugo leto projekta »Če zmoreš ti, zmorem tudi jaz«. Stroške projekta povrne Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in delno proračun RS. V projekt spadajo aktivnosti z živalmi na kmetiji v Goriških Brdih ter aktivnosti s konji na Banjšicah, sodelujejo uporabniki tako s poškodbo glave kot osebe z motnjo v duševnem razvoju.

V Društvu paraplegikov Severno Primorske so za člane nabavili medicinsko-tehnične pripomočke.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih je za zvajanje aktivnosti za slepe in slabovidne v okviru programa Rehabilitacija kasneje oslepelih in slabovidnih oseb na osebni ravni v letu 2021 uspelo pridobiti večletno sofinanciranje Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Društvo PO-MOČ z vodenjem Skupne informacijske pisarne vzpostavlja mrežo različnih organizacij s področja socialne in zdravstva, ki delujejo kot podporne službe na terenu in s tem preprečuje socialno izključenost invalidov. Tako društvo kot konzorcijski partnerji spodbujamo in tudi imamo veliko prostovoljcev, ki jih redno vključujemo v delo s ciljnim skupinami ter na ta način zagotovimo tudi laično podporo.

4. Vzgoja in izobraževanje

V Varstveno delovnem centru Nova Gorica so v letu 2021 nudili učno pomoč gibalno oviranemu dijaku 4. letnika Srednje ekonomske in trgovske šole Nova Gorica.

Na Ljudski univerzi Nova Gorica so v okviru projekta Večgeneracijski center Goriške – svetla stran življenja, v letu 2021 izvedli številne aktivnosti, ki so bile namenjene predvsem starejšim, invalidom in osebam s posebnimi potrebami.

Dejavnosti namenjen invalidom:

- pogovorna skupina SONČNICA – bolniki z osteoporozo
- skupina za samopomoč GO-SPOMINČICA
- Biblioterapija
- finančno opismenjevanje - dedovanje
- osnove uporabe računalnika
- terapevtske likovne delavnice – Pomoč z umetnostjo
- s plesom v nov dan
- inkluzivne ustvarjalne delavnice

Dejavnosti za otroke in mlade s posebnimi potrebami:

- ustvarjalne delavnice
- preprečevanje odvisnosti – Jem zdravo z glavo
- foto delavnice
- plesne delavnice
- nudenje 1. pomoči za otroke
- predstavitev twirlinga
- izdelava kartonastih gradov
- ustvarjalna delavnica »Evropejec sem«
- izdelava okvirjev za slike
- delavnice o nenasilni komunikaciji za otroke

Dejavnosti za starejše, še posebej iz socialno ogroženih okolij:

- spopadanje s stresom (Zdravstveno opismenjevanje)
- uporaba pametnih telefonov
- osnove uporabe računalnika za starejše
- ustvarjalna delavnica - velikonočni pirhi
- pletenje in kvačkanje
- potopisno predavanje – Gambija, Maldivi
- urinska inkontinenca
- klekljanje EFT tapkanje
- Umovadba
- praktični nasveti – Korona
- italijanščina za starejše
- varno nudenje 1. pomoči v Covid razmerah
- učinkovito izboljšanje pozornosti
- zdravstveno opismenjevanje za starejše (sklop predavanj)
- jutranja telovadba
- razgibajmo se!
- sprehodimo se
- Tai chi
- risanje in barvanje mandal
- demenca
- prepevanje
- družabna srečanja za harmonikaše
- kronična utrujenost ali fibromialgija?

- E-svet je zame (IKT opismenjevanje)
- družabna srečanja ob citrah
- izdelava dišečih svečk iz odpadnega olja

Dejavnosti za različne skupine (invalidi, starejši, socialno ogroženi, otroci in mladostniki s posebnimi potrebami):

- depresija in bipolarna motnja
- kako se umiriti z dihanjem
- srečanje s tesnobo
- kvačkarije za mlado in staro
- kognitivni trening
- druženje s starostniki v DU Nova Gorica
- Moj vrt, moje zdravje
- Čar vode

Član Društva paraplegikov Severne Primorske je po osnovnih šolah izvajal predavanja o varnosti v prometu.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica je za člane društva izvedlo izobraževanja uporabe pametnih telefonov.

5. Delo, zaposlitev, materialna in socialna varnost

Varstveno delovni center Nova Gorica že več kot 25 let nudi podporo integrirano zaposlenim uporabnikom. Najdlje časa sta zaposleni uporabniki v Domu upokojencev Gradišče in v Splošni bolnišnici dr. Franca Derganca. Trije uporabniki so zaposleni v trgovini OBI Nova Gorica. Zaradi epidemioloških razmer je bilo delo v trgovini v letu 2021 nekoliko omejeno, kljub temu pa so uspeli vključiti novega uporabnika v delo v trgovini OBI.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje je v letu 2021 izvajal naslednje aktivnosti:

- informativne delavnice za novo prijavljene brezposelne osebe (v času epidemije so delavnice potekale na daljavo),
- sodelovanje ZRSZ pri zaposlovanju brezposelnih invalidov (soočenja z delodajalci, predselekcije kandidatov) / ZRSZ,
- vključevanje brezposelnih invalidov v aktualne programe APZ/ ZRSZ,
- računalniško opismenjevanje brezposelnih invalidov/ ZRSZ, MDSSNG (izobraževanje je potekalo ob izpolnjevanju pogoja PCT)
- zdravstveno zaposlitveno svetovanje/ ZRSZ,
- rehabilitacijsko svetovanje, aktivno sodelovanje z izvajalci zaposlitvene rehabilitacije, rehabilitacijske komisije, priprava ocen zaposlitvenih možnosti za brezposelne in zaposlene invalide/ ZRSZ,
- sodelovanje z društvi, invalidskimi podjetji, zaposlitvenim centrom in drugimi deležniki s področja zaposlovanja invalidov/ ZRSZ.

Društvo PO-MOČ v svoje delo redno vključuje osebe s statusom invalida in vedno presega kvoto zaposlovanja invalidov.

6. Družinsko življenje in spoštovanje osebne integritete

Mestna občina Nova Gorica je pripravila Odloko o sofinanciranju brezplačnih prevozov za starejšev Mestni občini Nova Gorica in izvedla javni razpis za izbor izvajalca brezplačnih prevozov. Na javnem razpisu je bilo izbrano Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica.

V Skupnostnem centru Nova Gorica sta bili vzpostavljeni sta bili dve stanovanjski skupini/bivalni enoti za osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju in razvoju ter Center za duševno zdravje. Objekt ima v upravljanju Mladinski center Nova Gorici. Z izvajalci programov so bile sklenjene ustrezne pogodbe o uporabi prostorov in programa že delujeta. V skupnostnem centru pa je svoja vrata odprla tudi čezmejna Informacijska pisarna, ki jo vodi Mladinski center Nova Gorica.

7. Kultura, šport rekreacija, religija

Košarkarska ekipa VDC Nova Gorica je nadaljevala s skupnimi treningi s Košarkarskim društvom Nova Gorica mladi.

Varstveno delovni center Nova Gorica je mesecu juniju sodeloval s kulturnim društvom Teater na konfini. V prostorih Goriškega centra so potekale gledališko likovne delavnice ter snemanje materiala za dokumentarni film.

Goriški muzej Nova Gorica ja v Vili Bartolomei izpeljal dve manjši predstavitvi slepim in slabovidnim tipne slike Srečanje, ki jo začasno hranijo v Goriškem muzeju.

Dopolnjena gostujoča razstava Goriškega muzeja »Igre moje mladosti«, ki je jeseni 2021 gostovala v Kopru, je bila delno prilagojena osebam z okvaro vida.

V okviru Kongresa muzalcev 2021 je David Kožuh, kustos pedagog Goriškega muzeja imel predstavitev z naslovom: »Slepi in slabovidni v muzeju«: planirane rešitve in prilagojena vodstva.

Goriški muzej Nova Gorica je 11.junija 2021 v Vili Bartolomei odprl, stalno razstavo »NePzabljeni predmeti«, ki je prilagojena na način, da se lahko po razstavi vodi osebe z okvaro vida.

Kulturni dom Nova Gorica je za gibalno ovirane nedostopen, saj jim je onemogočen tako dostop do dvoran kot tudi sanitarnih prostorov. Za rešitev dostopnosti do teh prostorov bi bili potrebni večji posegi v prostor. Kulturni dom Nova Gorica v letu 2021 ni izvedel nikakršnih aktivnosti na področju dostopnosti.

Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica redno **dopolnjuje knjižnično zbirko** z nakupom gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami (zvočne knjige, knjige s povečanim tiskom, v brajici in za dislektike). Gradivo tudi primerno označimo.

V letu 2021 so pridobili nekaj gradiva za ranljive skupine uporabnikov:

- Pri Združenju gluhoslepih dan so nabavili knjige: *Zgodbe ljudi, ki poslušajo s srcem in gledajo z dlanmi in Haptični način sporazumevanja z ljudmi z gluhoslepoto – 1. in 2. del. Z obveznim izvodom smo prejeli še 2. del knjige Zgodbe ljudi, ki poslušajo s srcem in gledajo z dlanmi.*
- Z obveznim izvodom smo prejeli tri knjige Aksinije Kermauner s priredbo v slovenski znakovni jezik: *David – misija mogoče, David – misija Beethoven in Vse je v naših rokah.*
- Iz Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne smo v dar prejeli 6 zvočnih knjig oz. CD-jev: *Brez slepomišenja / Stane Padežnik, Misliš resno? / Sonja Pungertnik in Sončnica / Vinko Moderndorfer*

Slabovidnim uporabnikom je v knjižnici kot pripomoček za lažje branje na voljo **povečevalo – optični čitalec ClearNote+**. Uporabnikom z manjšimi okvarami vida (slabovidnim) ponujajo posebej **označeno leposlovje**. Priporočajo jim tudi uporabo **spletne knjižnice Biblos**, ki ob uporabi bralnikov omogoča prilagoditev velikosti pisave in osvetlitve. Biblos ponuja izposajo in prodajo e-knjig. Zbirka se nenehno dopolnjuje. E-knjige so razvrščene v več kategorij, omogočeno je tudi iskanje s pomočjo iskalnika. Biblos je povezan tudi s katalogom COBISS+, kar

pomeni, da se pri iskanju po COBISS-u izpiše (če obstaja) tudi elektronska verzija knjige in trenutna dostopnost.

Na portalu **Audibook** si lahko člani Goriške knjižnice brezplačno izposojajo zvočne e-knjige v slovenskem jeziku. Trenutno je na voljo več kot 200 različnih naslovov - strokovne, leposlovne, otroške in mladinske knjige; med njimi je tudi več naslovov domačega branja. Ponujeni so naslovi slovenskih in tujih avtorjev. Zvočne e-knjige, ki jih ponuja Goriška knjižnica, so vidne tudi v Katalogu Cobiss+, izposoja poteka preko mobilne aplikacije.

Invalidi oz. uporabniki s posebnimi potrebami so ob predložitvi ustreznega dokazila oproščeni plačila članarine. Isto velja tudi za varstveno delovne centre in njihove varovance.

Knjižnico redno obiskujejo predvsem varovanci VDC Nova Gorica, katerim pomagajo in svetujejo pri izbiri primernih knjig in drugega gradiva.

Bibliobus redno obiskuje VDC Solkan in VDC Nova Gorica, domova starejših občanov na Gradišču in v Mirnu ter terapevtsko skupino »Skupnost Srečanja« (komuna).

Vsako leto jih v okviru projekta Rastem s knjigo obiščejo sedmošolci **OŠ PP Kozara**. Z učenci nižjih razredov OŠ PP Kozara sodelujejo skozi vse leto: obisk in ogled knjižnice, prirejen ogled Bevkove sobe. Mesečno tudi obiščejo Pravljično sobo, kjer jim preberejo tematsko pravljico. V pravljčni sobi vsako leto poteka tudi slavnostna podelitev priznanj za učence, ki so prebirali knjige v okviru projekta Bralna značka. Redno sodelujejo tudi pri projektu Bralnice pod slamnikom.

Ranljivim skupinam omogočajo tudi storitev **Knjiga na dom**, ki je namenjena vsem, ki bi radi brali, a ne morejo oziroma s težavo obiščejo knjižnico zaradi invalidnosti, težje bolezni ali starosti.

Storitev izvajajo jo na območju Nove Gorice in okolice (v občinah Nova Gorica, Brda, Kanal, Miren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba, Renče-Vogrsko) in je brezplačna. Namenjena je članom knjižnice, članstvo pa se lahko uredi tudi ob prvem obisku knjižničarja. Storitev so omogočali tudi v letu 2021.

Priporočali so uporabo **Biblosa**, ki omogoča lažje branje slabovidnim. V letu 2020 so pridobili tudi **Audibook**, ki omogoča izposajo zvočnih knjig v slovenskem jeziku na daljavo preko mobilne aplikacije. Uporabnike so spodbujali k **uporabi e-virov**, ki jih ponuja knjižnica in so dostopne na računalnikih v njihovih knjižnicah ali pa od doma (dostop na daljavo). Z uporabo elektronskih podatkovnih zbirk lahko hitro dostopajo do zelenih informacij in jih na enostaven način tudi uporabijo (<https://gkfb.si/e-viri/knjiznica-ponuja>).

Posebej so spodbujali uporabo in raziskovanje e-virov, ki jih soustvarja knjižnica: Album Slovenije - osebni spomini 20. stoletja, Obrazi slovenskih pokrajin, Dobreknjige.si – slovenske splošne knjižnice priporočamo, Europeana 1914–1918, Kamra, dLib, Virtualna knjižnica Slovenije (Cobiss+) (<https://gkfb.si/e-viri/knjiznica-soustvarja>). Nekateri e-viri vabijo k sodelovanju uporabnikov s prispevanjem spominov, fotografij, zgodb, znanja ...

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je v letu 2021 izvedlo naslednje aktivnosti:

- Invalidi in brezposelne osebe imajo popust pri nakupu abonmaja. Poleg tega imajo brezposelni in invalidi na vozičkih brezplačne vstopnice za ogled kakršnekoli domače predstave (ne velja za premiere in gostovanja). Prostor za invalidske vozičke v dvorani je, vendar pa je omejen. Invalidi, ki niso na vozičkih, imajo pri nakupu vstopnic za predstave določen popust.
- Invalidi na vozičkih imajo urejen dostop do gledališča skozi zadnji vhod, kjer je nameščena tudi klančina. Obenem so tako v spodnjem kot tudi v zgornjem foyerju wc-ji dostopni invalidom na vozičkih. Dostop do male dvorane je z dvigalom.
- Gojencem Varstveno-delovnega centra v Novi Gorici in ŠENT-a omogočajo brezplačen ogled predstav (zaključena skupina).

- Osnovnošolci in srednješolci iz socialno ogroženih skupin imajo pri šolskih ogledih predstav brezplačne vstopnice.

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je vključeno v projekt *Gledališki tolmač za gluhe in naglušne*. Predstavo Iztoka Mlakarja *Tutošomato* so za gluhe in naglušne odigrali v amfiteatru gradu Kromberk 20. 6. 2021.

V programe Javnega sklada za kulturne dejavnosti Nova Gorica (JSKD) se preko društev ali kot posamezniki vključujejo številne ranljive skupine. Programska mreža JSKD je široko dostopna in odprta, programi JSKD omogočajo osebno rast, izobraževanje ter medgeneracijsko in kulturno povezovanje različnim skupinam. Največji vrednosti ljubiteljske kulture sta socialna vključenost posameznikov in skupin (t.i. socialna možnost) in povezovanje skupnosti.

Zveza kulturnih društev Nova Gorica je samostojna in nepridobitna organizacija, ki povezuje kulturna društva s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti in ima status nevladne organizacije v javnem interesu na področju kulture. V upravljanju ima prostore na Gradnikovih brigadah 25 (»Točka ZKD«), v katerih imajo številna društva in njihove sekcije redne vaje. Te prostore obiskujejo in uporabljajo tudi invalidne osebe kot člani društev, zunanji sodelavci v programih ZKD ali obiskovalci. Zgradba je sicer prilagojena uporabi invalidov (klančina pri vhodu), nima pa urejenih parkirnih prostorov za invalidne osebe, ki bi jim olajšali dostop do same zgradbe.

Na Javnem zavodu za Turizem Nova Gorica in Vipavska dolina so v letu 2021 izvedli oz. sodelovali pri naslednjih aktivnostih:

- V okviru Gira d'Italia je bila izvedena posebna etapa E-BIKE, na kateri je sodelovala mešana ekipa, sestavljena iz šestih članov, treh slovenskih in treh italijanskih. E-kolo dvojec, ki se je udeležilo promocijske etape E-bike je vozil slovenski para-triatlonec Alen Kobilica skupaj s spremljevalcem Urhom Klenovškom. Etapa se je začela v Ogleju in zaključila na Travniku (Piazza della Vittoria) v Gorici, trasa je bila enaka Giru d'Italia.
- V okviru Gira d'Italia in dirke Po Sloveniji se je reklamno opremilo dva kombija Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica.
- Aktivno sodelovanje z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Nova Gorica preko celega leta.

Društvo paraplegikov Severne Primorske je za člane organiziral ogled gledaliških predstav in potopisno predavane. Člani društva so se v okviru likovne sekcije udeleževali slikarskih delavnic in kolonij po Sloveniji. Nekateri člani pa so trenirali in se rekreirali v kegljanju, namiznem tenisu, pikadu, atletiki, plavanju in vožnji z vozički na ročni pogon.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih nova Gorica je orgnaizralno dobrodelno prireditev »Kolesarim, da pomagam«. Članom je omogočilo ogled različnih razstav, prireditev in gledališča. Aktivni so bili tudi na področju športno rekreativnih dejavnosti: stezno kegljanje, vrtno kegljanje, pikado, pohodništvo).

Društvo za pomoč osebam s posebnimi potrebami Stara Gora je v letu 2021 načrtovalo Soorganizacijo vsakoletnih čezmejnih srečanj članov oseb s težavami v duševnem zdravju in razvoju na športnem dogodku – turnirju "Nogomet je življenje." ter vsakoletnem čezmejnem pohodu solidarnosti. Društvo za pomoč osebam s posebnimi potrebami Stara Gora je skupaj z Mestno občino Nova Gorica, ANFFAS -GORIZIA (IT) izvedlo čezmejni pohod solidarnosti in čezmejno srečanje. Zaradi ukrepov in omejitev v času epidemije pa niso uspeli izvesti športnega dogodka »Nogomet je življenje" in skupne gledališke predstave z organizacijo ANFFAS-GORIZIA (IT) in Varstveno delovnim centrom Nova Gorica.

ZAKLJUČEK

V poročilo o izvajanju aktivnosti iz AND smo vključili tiste aktivnosti, ki so bile izvedene v letu 2021. Ob tem je potrebno poudariti, da je izvedbo marsikaterih aktivnosti še vedno krojila

epidemija. Kljub vsemu lahko zaključimo, da je bilo na področju izenačevanja možnosti invalidov in njihovega aktivnega vključevanja v družbo veliko narejenega. Skupaj z invalidskimi društvi in organizacijami (vladnimi ter nevladnimi) stremimo k povezovanju in medsebojnemu sodelovanju. Razumevanje njihovih specifičnih potreb je ključnega pomena pri hitri in učinkoviti odpravi ovir v lokalnem okolju, bodisi tistih vezanih na fizično dostopnost ali dostopnost do informacij ter storitev. V občinski upravi je vse bolj prisotno zavedanje o pomembnosti vključevanja omenjenih skupin pri načrtovanju projektov in investicij, kar potrjuje tudi izvedba nekaterih nalog in aktivnosti iz AND 2021-2021. Aktivnosti iz AND 2021-2024, ki niso bile izvedene v letu 2021 bodo izvedene skladno z možnostmi v naslednjih letih.

Gradivo pripravili:

Tamara Simčič (Oddelek za družbene dejavnosti Mestne občine Nova Gorica) v sodelovanju z oddelki občinske uprave, javnimi zavodi, katerih ustanoviteljica je MONG in nevladnimi organizacijami.